

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ТЕОРЕТИЧНОГО ОБГРУНТУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

В сучасних економічних умовах важливого значення набуває забезпечення фінансової стабільності держави, невід'ємною складовою якої є безпека суб'єктів суспільного інтересу. Разом з тим реалії сьогодення вказують на загострення протиріч у сфері економіки, які проявляються у зростанні недобросовісної конкуренції, корупції та хабарництва, маніпулюванні фінансовими показниками тощо. З метою посилення контролю за діяльністю суб'єктів суспільного інтересу виникає нагальна потреба модернізації системи забезпечення їх економічної безпеки, здатної управляти ризиками шахрайства в середині підприємства та зловживаннями з боку контрагентів. Стрижневим елементом такої системи є обліково-аналітичне забезпечення.

Однак, незважаючи на усю важливість обліково-аналітичної складової у забезпеченні економічної безпеки та численну кількість публікацій присвячених даній проблематиці, слід виокремити низку невирішених питань теоретичного спрямування, що значно гальмує практичне запровадження обліково-аналітичних технологій у діяльність фахівців з економічної безпеки. Серед них основними є: неусталеність категоріально-понятійного апарату щодо визначення змісту системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів суспільного інтересу та відсутність єдиної думки про складові цієї системи.

Аналіз літературних джерел щодо сутності поняття «обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки» дозволяє виділити наступні визначення:

1) сукупність облікових та аналітичних операцій, об'єднаних в один процес для здійснення оперативного мікроаналізу та використання його результатів при моделюванні управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства [1, с.48];

2) процес збору, опрацювання та аналізу всіх видів інформації, яка ґрунтується на даних оперативного, статистичного та бухгалтерського обліку і використовується для прийняття управлінських рішень щодо функціонування системи економічної безпеки підприємства [2];

3) здійснення облікових та аналітичних процедур у режимі реального часу, виявлення відхилень від запланованих показників і використання отриманих результатів для прийняття управлінських рішень в сфері економічної безпеки [3, с. 137];

4) єдність систем обліку та аналізу, об'єднаних інформаційними потоками для управління економічними процесами при виборі напрямів стійкого розвитку підприємства і варіантів їх фінансування [4, с.104].

Критичний аналіз змістовного наповнення вищенаведених понять дозволяє підтвердити висновок про неусталеність категорії «обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів суспільного інтересу». Оскільки одні автори асоціюють його з сукупністю специфічних облікових та аналітичних операцій для здійснення завдань

у сфері безпеки, інші – з процесом збору та аналізу інформації, а треті – визначають обліково-аналітичне забезпечення як єдність систем обліку та аналізу.

Не менш дискусійним є питання щодо складових системи обліково-аналітичного забезпечення, адже усі вищезазначені автори вважають, що її складовими є лише операції обліку та аналізу, які здійснюються в режимі реального часу з метою інформаційного задоволення потреб економічної безпеки.

Відтак, для обґрунтування теоретичної основи системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки та визначення її структурних елементів здійснимо дослідження понятійного апарату та окреслимо перелік найвагоміших завдань в сфері економічної безпеки, що потребують інформаційного забезпечення.

Словосполучення система обліково-аналітичного забезпечення має дві складові: «обліково-аналітична система» та «забезпечення». У найбільш широкому розумінні обліково-аналітична система - це інформаційна система, яка базується на бухгалтерській інформації, що включає оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, технічну, соціальну та інші види інформації, необхідну для прийняття управлінських рішень на макро- та мікрорівнях [5, с. 43].

Своєю чергою, забезпечення – це сукупність способів та засобів, створення умов, які необхідні для підтримання стабільного функціонування економічної системи та її об'єктів [6, с. 67]. З позицій обліково-аналітичної термінології можна асоціювати способи підготовки даних зі способами методу бухгалтерського обліку та економічного аналізу, засоби – з технологіями надання обліково-аналітичної інформації, а створення умов з організацією діяльності у сфері обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів спільного інтересу.

Перелік завдань у сфері економічної безпеки суб'єктів суспільного інтересу доводить той факт, що асоціація обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки з системою заходів для збереження майна [7, с. 57], чи захисту цілісності облікової інформації [8, с. 255] виглядає достатньо однобокою, адже не менш важливим, ніж захист облікових даних, вважаємо, надання інформації про негативні наслідки діяльності суб'єктів суспільного інтересу, їх схильність до банкрутства, застосування облікових та аналітичних технологій при ідентифікації корпоративних ризиків, здійсненні діагностики стану економічної надійності контрагентів та інформаційному обґрунтуванні стратегічних цілей суб'єктів суспільного інтересу в сфері безпеки. Усе це потребує окрім застосування процедур (технологій) бухгалтерського обліку та оперативного аналізу ще й контрольних процедур, а також використання технологій стратегічного аналізу.

Відтак, спираючись на теоретичні засади щодо формування обліково-аналітичного забезпечення та враховуючи вимоги, які висуваються до нього системою економічної безпеки, вважаємо, що під обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта суспільного інтересу слід розуміти цілісну інформаційної системи стратегічного типу, що об'єднує методи та технології обліку, аналізу та контролю з метою генерування релевантної та достовірної інформації про внутрішні бізнес-процеси і зовнішнє середовище для оцінювання конкурентних переваг, превентивного управління ризиками та упередження загроз безпечній діяльності та сталому розвитку суб'єкта суспільного інтересу.

Список використаної літератури:

1. Ковова І.С. Структура обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємств водного транспорту / І.С. Ковова // *Інвестиції: практика та досвід.* – 2015. - №18. – С.48-50.
2. Рокожися А.Ю., Сеньковець А.О. Обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс]. – режим доступу:file:// C:/ Users/users/Downloads/ обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства %. Pdf.
3. Галузіна С. М. Учетно-аналитическая информация в управлении организацией: [монография] / С. М. Галузіна. - СПб.: Знание, ИВЭСЭП, 2006. - 267 с.
4. Тычинина Н.А. Теоретическое обоснование содержания учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития предприятия / Н.А. Тычинина // *Вестник ОГУ.* – 2009. - №2. – С. 102-107.
5. Попова Л.В. Основные теоретические аспекты построения учетно-аналитической системы / Попова Л.В., Маслов Б.Г., Маслова И.А. // *Финансовый менеджмент.* – 2003. - №5. – С. 41-45.
6. Ройзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Ройзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – [5-е изд.]. - М.: ИНФРА-М, 2006. – 207с.
7. Крупка Я. Економічна безпека підприємства та її реалізація через систему облікових принципів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [«Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі»], (Тернопіль, 25-26 листопада 2010). - Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 57-60.
8. Євдокимов В.В. Особливості організації бухгалтерського обліку при забезпеченні економічної безпеки підприємства / В.В. Євдокимов, А.П.Дикий // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць Української академії банківської справи НБУ.* —Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – Вип. 24. - С 255 -264.